

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

รูปแบบการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Study) โดยศึกษาความรู้ทัศนคติ และการใช้บริการศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนของประชาชนชุมชนแออัด เขตเทศบาลนครเชียงใหม่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมาย คือ ประชาชนผู้เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด ที่เปิดดำเนินการศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน ในปี พ.ศ. 2536 เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 2 ชุมชน จำนวน 393 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือน จำนวน 194 คน การคำนวณขนาดตัวอย่าง เพื่อประมาณค่าสัดส่วนประชากร จากสูตร

$$\text{Sample size} = \frac{Z^2 NP (1-P)}{Z^2 P (1-P) + NE^2}$$

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้ประชากรตัวอย่าง จำนวน 194 คน ดังนี้ ชุมชนระแงง จำนวนหัวหน้าครัวเรือน 134 คน จำนวนตัวอย่าง 66 คน ชุมชนคันขาม จำนวนหัวหน้าครัวเรือน 259 คนจำนวนตัวอย่าง 128 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น ดังมีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐานทางด้านประชากร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับ ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน เป็นแบบทดสอบความรู้แบบถูกผิด จำนวน 20 ข้อ ประกอบไปด้วย ความรู้เกี่ยวกับความหมาย วัตถุประสงค์ของอาสาสมัครสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน สถานที่ตั้งศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน และบริการของศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน

การวัดระดับความรู้ โดยใช้แบบทดสอบความรู้แบบถูกผิด จำนวน 20 ข้อ การให้คะแนน ถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน คะแนนเต็ม 20 คะแนน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

ก. ความรู้ดี ได้แก่ ผู้ที่ได้คะแนน มากกว่าค่าเฉลี่ยบวกด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($> \bar{X} + S.D.$)

ข. ความรู้ปานกลาง ได้แก่ ผู้ที่ได้คะแนน ค่าเฉลี่ยบวก/ลบส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X} \pm S.D.$)

ค. ความรู้น้อย ได้แก่ ผู้ที่ได้คะแนน น้อยกว่าค่าเฉลี่ยลบด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($< \bar{X} - S.D.$)

ส่วนที่ 3 เป็นแบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน จำนวน 20 ข้อ ประกอบไปด้วย ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนในด้านการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข ที่ปฏิบัติงานที่ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน กิจกรรมการให้บริการ สถานที่ตั้ง และเวลาเปิดทำการของศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน

การวัดทัศนคติ ทัศนคติของประชาชนมีจำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็ม 60 คะแนน การให้คะแนนจะยึดเนื้อความของข้อความเป็นหลัก ถ้าข้อความใดมีลักษณะเป็นบวก จะให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วย ให้ 3 คะแนน

เฉย ๆ ให้ 2 คะแนน

ไม่เห็นด้วย ให้ 1 คะแนน

แต่ถ้าข้อความใดมีลักษณะเป็นลบ จะให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วย ให้ 1 คะแนน

เฉย ๆ ให้ 2 คะแนน

ไม่เห็นด้วย ให้ 3 คะแนน

และแบ่งระดับคะแนนทัศนคติออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ก. ทัศนคติดี ได้แก่ผู้ที่ได้คะแนน มากกว่าค่าเฉลี่ยบวกด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($>\bar{X} + S.D.$)

ข. ทัศนคติปานกลาง ได้แก่ผู้ที่ได้คะแนน ค่าเฉลี่ยบวก/ลบส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X} \pm S.D.$)

ค. ทัศนคติไม่ดี ได้แก่ ผู้ที่ได้คะแนน น้อยกว่าค่าเฉลี่ยลบ ด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($<\bar{X} - S.D.$)

ส่วนที่ 4 เป็นแบบวัดการใช้บริการศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนของประชาชน ซึ่งหมายถึง การใช้และได้รับบริการจากศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน ทั้งที่ประชาชนไปติดต่อขอรับบริการจากศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน และการที่อาสาสมัครออกไปให้บริการแก่ประชาชนที่บ้าน ประกอบด้วย การใช้บริการศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนเกี่ยวกับ การส่งเสริมโภชนาการ การควบคุมโรคประจำถิ่น การจัดหาวัสดุและกำจัดสิ่งปฏิกูล การรักษาพยาบาลเบื้องต้น การจัดหาที่จำเป็น การดูแลสุขภาพปากและฟัน การป้องกันอุบัติเหตุ อุบัติภัยและโรคติดต่อ การป้องกันโรคเอดส์ และการให้สุศึกษา ประชาสัมพันธ์ ในระหว่างเดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2542 จำนวน 17 ข้อ

การวัดการใช้บริการ การใช้บริการมีจำนวน 17 ข้อ 17 กิจกรรม แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

ก. การใช้บริการมาก ได้แก่ มีการใช้บริการ โดยผู้ถูกสัมภาษณ์หรือสมาชิก ในครอบครัว มากกว่า ค่าเฉลี่ยบวกด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($>\bar{X} + S.D.$) กิจกรรม

ข. การใช้บริการปานกลาง ได้แก่ มีการใช้บริการ โดยผู้ถูกสัมภาษณ์หรือสมาชิก ในครอบครัว เท่ากับ ค่าเฉลี่ยบวก /ลบ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X} \pm S.D.$) กิจกรรม

ค. การใช้บริการน้อย ได้แก่ มีการใช้บริการ โดยผู้ถูกสัมภาษณ์หรือสมาชิก ในครอบครัว น้อยกว่า ค่าเฉลี่ยลบด้วยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X} - S.D.$) กิจกรรม

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาความตรงของเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสาธารณสุข จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา

2. การหาความเชื่อมั่น โดยการนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้กับหัวหน้าครัวเรือนที่ชุมชนแออัดทิพย์เนตร จำนวน 30 คน

ซึ่งมีลักษณะความเป็นอยู่เศรษฐกิจและสังคมคล้ายคลึงกันกับชุมชนตัวอย่างที่จะศึกษาแบบทดสอบความรู้วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น โดยวิธีของ Kuder Richardson (KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77 และแบบวัดทัศนคติวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ถึงนายกเทศมนตรีนครเชียงใหม่ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล
2. ประมุขนิเทศพนักงานเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยชี้แจงวัตถุประสงค์การสัมภาษณ์ เทคนิคในการสัมภาษณ์ และการบันทึกข้อมูล ซึ่งพนักงานเก็บรวบรวมข้อมูลในสนาม ได้แก่ ผู้ทำการศึกษา และเจ้าหน้าที่จากเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต (สุขศึกษา) จำนวน 2 คน
3. ดำเนินการเก็บข้อมูล ในช่วงเดือน มกราคม 2543 โดยการสัมภาษณ์และบันทึกข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ ตรวจสอบความถูกต้องและจัดเตรียมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ประมวลผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

- ข้อมูลที่ได้จะถูกนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows ดังนี้
1. ข้อมูลพื้นฐาน วิเคราะห์แจกแจงความถี่ และร้อยละ
 2. ความรู้ ทัศนคติ และการใช้บริการศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน วิเคราะห์ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 3. การหาความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยใช้การทดสอบไค-สแควร์